

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetésre
 vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 19.

A magyar bor védelme.

(K. Ö.) A nyomoruság és az emberek élelmessége még akkor is tudott nálunk bort előteremteni, mikor nem is termelt. Természetesen, hogy az illetéktelen haszon, mely ebből előállott, most is, mikor már terem bor, arra indítja a magyar bortermelőket és borkereskedőket, hogy a bort pancsolják. Nagyon szeretnénk, ha azt irhatnók, hogy a magyar termelőnek nincs része a magyar bor hírnevének rontásában. Sajnos, ezt nem irhatjuk. Mert aki közvetlen tapasztalásból ismeri a kisermelők manipulációját, az iszonyattal riad vissza az emberi elme ily eltévelyedésétől, melyet e téren tapasztalunk. A paraszt képes 6000 koronát is megadni egy hold szőlőért, mert tudja, hogy a borpancsolás révén bőven megtérül a tőke kamata.

Hiába vannak a törvényes rendelkezések és hiába ankétezzük a héten is, ha a meglevő rendeleteket nem hajljuk kérés nélkül szigorral végre, ismét csak nem érünk célt.

Micsoda félszeg intézkedés, hogy ne

mondjam abszurd dolog, hogy a borellenőrző bizottságnak vagyok már három éve tagja. Feljelentés nem történt, tehát nem is működhetünk. Pedig száz és száz esetet tudok, mikor borhamisítás történt. Szépen kidolgozott intézmény az a borellenőrző bizottság, adjuk meg neki azonban azt a jogot, hogy saját belátása szerint tartson vizsgálatot. Tudom, a termelőt nem szabad zaklatni, de hát a borellenőrzés magában véve is oly kellemetlen dolog, hogy a zaklatás ki van zárva.

Egyáltalában mindent el kell követnünk, hogy borunk régi hírnevét visszacserezzük. Műborra nekünk egyáltalában nincs szükségünk. Azért nem engedném meg, hogy itt gyártsák és azt sem, hogy műbort behozzanak.

Ausztria legyen boldog a maga műborával, nekünk az nem kell, mert terem Magyarországon annyi bor, amennyi nekünk kell, sőt el is tudunk adni belőle tetemes mennyiséget. A kiscgazdát a pálinkaivás helyett a törkölybor ivására szoktassuk.

Lehet azt a törvény keretén belül olyannak megcsinálni, hogy egészséges és üdítő ital. De az aztán törkölybor legyen, de nem tudom miféle kotyvalék. A termés borát azán el tudja adni, a

nékül, hogy kénytelen legyen borát meghamisítani.

A szeszadó megfelelő felemelése, miről különben szó van, szintén hozzá járulna a magyar bor védelméhez. Pálinka helyett több bor fogyna, a fogyasztás rendes menete pedig rendes árakat biztosítana a termelőnek, ami visszatartaná a mindenkor kétes kimenetelű hamisítástól.

Természetesen az azután nagyon is finánc izü dolog, a szeszadót fölemelni, a borfogyasztási adót pedig meghagyni a maga magasságában. Ugyis annyi teher nehezedik arra a szegény borra, hogy a fogyasztó még nem is panaszkodhatik, ha literjét a bornak 1-20 koronával fizeti, a melyért a termelő mindössze 0-40 fillért kapott. Erről is érdemes gondolkodni, de cselekedni is kell. Mert ez is borvédelem.

Egyáltalában annyi szociális és gazdasági érdek fűződik a szőlőműveléshez, hogy sohasem teszünk eleget, ha a magyar bor védelmét törvényes intézkedésekkel körülbástyázzuk. Azért dicséret illeti azokat, kik a magyar bor védelmének kérdését időközönként felvetik és azt megoldani törekszenek.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A modernizmusról.

Irta: Dr. Mazurek Gyula.

Az emberi lélek ősi büszkesége, a bibliai „non serviam”, ismét vésszes hullámokat ver. Moraja hozzánk is áthangzik, de nálunk az észrevétlenségig erőlteti. Ha a loretoi ház legendáját nem fogadják készpénz gyanánt, ha az újabban feltalált Krisztus lepelt nem ismerik valódinak, ha megmosolyogják Éva teremésének bibliai elbeszélését, előkerül a modernizmus bévege, kész a modern katolicizmus. Azok pedig modern papok, kik a pásztorációnak évezredes kereteit átállítva a szó-zék és a gyóntatószék birodalmán túl fejtenek ki apostoli buzgóságok. Egyik liberalis lap a Szent Imre ház alapítóját ép e napokban ünnepli, mint a modern papok példányképeit.

Am az a modernizmus, melyre a pápai szó villáma csapott, nem ily ártatlan törekvés az már nyit szakadás, tiszta heresis.

A tudományt ellenkezni látták a kinyilatkoztatott hittelt, s csináltak oly üres katolicizmust melybe az emberi ész minden torzszűrt gondolata belelért s melyet Buddha legnagyobb követője magának mondhat. Ugy tetteik fel, mintha a történelem lapjairól szedegének elő kutatásuk eredményét, de bármennyire is ellenkeznek, bizony csak az agnosticismus szolgálhatja egész vallásos gondolatvilágukat. Tehát filozófiából indulnak ki,

s a filozófiának mily téves irányából veszik a választ az embert illető örök kérdésekre. Az agnosticismus szerint csak az létezik, ami érzékeimre hat, amit szememmel megláthatok kezemmel érinthetek. A modernisták eszük nem láthatják, tehát nincsen eszük.

Isteni kinyilatkoztatás szerintük tehát nem leher, érdekes vergődésük e felsőbb erőt kizárva, hogyan akarják megmagyarázni a valóság eredetét.

Az emberi szívnek mélyen homályos sejtelmek támadnak. ez alapja, kiinduló pontja a vallásnak. Az értelem fejlődésével e sejtelmek fejlődnek, világosodnak, megérzi egy felsőbb lénynek létezését, és mert minden emberben közös ez az érzés, az emberekkel való érintkezésből e vallásos sejtelmek határozott formákat nyernek. A szívnek a mélyén van a vallásos érzés, s az emberi szív millióinak együttélése szüli a dogmákat. Talán trivialis lesznek, de önként jó tollam alá a hasonlat mindenki maga süti meg pecsenyét, de csak a közös konyhán öntik le közös szószszal. Ez alaptétel azt hozná magával, hogy minél fejlettebb valamely nép értelmi világa, annál gazdagabb vallásos érzése, annál élesebbek ez érzések körvonala, a dogmák.

De a történelem, melyet egészen maguknak szeretnének ki-ajátítani, mindjárt itt kegyetlenül rácsófol a modernistákra.

A zsidó népről sokkal értelmesebbek voltak a babloniak, egyiptomiak, görögök, honnét való, tehát, hogy ezek nem bírtak te-

melkedni a különben alacsonyabb értelmű zsidónép tisztult vallásos nézeteire honnét, van, hogy fejlett érzelmük dacára a sokistenhívés posványában, fetrengtek?

A való ezzel szemben az hogy az isteni kinyilatkoztatás gyűjteménye a szentírás, oly igazságokat, az emberi ész korlátait messze túl szárnyaló tanokat tartalmaz, hogy azokat képtelenség az emberi gondolkodás természetes fejlődési fokozatába beállítani.

A modernisták összeakarják egyeztetni a tudományt a hittelt s ahol nehézséget találnak, a hitből dobálják ki mindazt, ami utjokat állja. Szerintük a tudomány nem fér meg a természet fölötti kinyilatkoztatással, tehát nincs kinyilatkoztatás, és mert szent hitünk, azt tartja, ez égi fénynek bőségét az Ur Jézus hozta, a modernisták megtagadják Jézus istenségét is.

Nézünk Loisy tanát az Ur Jézusról. Názáretben született. Atyja ács volt, s Jézus is em sterségben nőtt fel. Anyja Mária sok gyermeknek adott életet, négy fia volt, a többi leány. A legifjabb Jézus csodálatos értelmének korán adta jelét s már a gyermekkor gondatlan éveiben foglalkoztatták lelkét vallásos kérdések.

Akarata ellenére sodródott vallási vitákba s csodákat is csak akarata ellenére művelt. De a nép megszerette, hallani akarta szavát, ő a Tibenás tó partjain hirdetni kezdé Isten királyságát Hitbuzgalmi tevékenysége alig néhány hetig tartott, mert a husvét ünnepek alatt a

Valódi Panama-kalap 6 korona PFAFF-nál.

Andrássy a királynál. A király ma délelőtt Schönbrunnban kihallgatáson fogadta Andrássy Gyula grófot. A belügyminiszter keddtől órákor tért vissza a magyar palotába. Mint ilyen alkalmaknál rendszeresen, ezuttal is tartózkodó volt nyilatkozataiban a kihallgatás tárgyában illetőleg csak annyit mondott, hogy ő felsége igen kegyesen fogadta, hogy a király igen jó színen van és kedve is kitűnő. Az audencia tárgya a miniszternek tárcája ügyeiről való előadása volt. Andrássy gróf a délután tolymán meglátogatta Aehrenthal bárót s egy óra 40 perckor visszautazott Budapestre.

Az egyházi javak állagára vezetett végrehajtás érvénytelen. A kir. Curia polgári tanácsának 81. sz. döntvényét közli a hivatalos lap. Ez a döntvény kijelenti, hogy ha a perbirósága a kielégítési végrehajtást római vagy gör. kath. plébánia nevében álló ingatlan állagára rendeli el, a telekkönyvi hatóság a végrehajtási zálogjog bekebelezése iránti megkeresést az 1881. LX. t. c. 136 §-ának második bekezdése értelmében telekkönyvi akadály miatt köteles megtagadni, mert a kath. plébánia tulajdonánál kitüntetett ingatlan a közforgalmon kívül álló egyházi javakhoz tartozik, ezekre nézve az abszolút elidegenítési és terhelési tilalom törvényben gyökerezik s azt a telekkönyvi hatóság hivatalból köteles figyelembe venni.

Új főrendek. A képviselőházban elterjedt hírek szerint a legközelebbi időben öt új főrendet neveznek ki. Ezek: *Chernel Gyula, Metzner Béla, Szentiványi Arpád és Malatinszky György* függetlenségi képviselők és *Moskovitz Géza* alkotmánypárti.

Interpelláció a fővárosi tisztviselőkről. *Seent-Királyi Zoltán* országgyűlési képviselő tegnap este interpellációt intézett gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszterhez a fővárosi tisztviselők drágasági pótléka dolgában.

A kath. autonómia ügye. Tegnap a fővárosi lapokat bejárta a hír, hogy *Apponyi* a költségvetés tárgyalásakor befogja terjeszteni a kath. autonómiáról szóló javaslatot *Apponyi Albert* ezzel szemben kijelentette, hogy a hír korai. Az autonómia ügyében különben a következő értesítést vettük: A katolikus autonómia ügye, a megvalósulás küszöbén áll. Gróf *Apponyi Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszter a kongrua rendezésével kapcsolatosan a katolikus autonómia dolgában is tárgyalt a katolikus egyháztöbbséggel, akik a legutóbbi püspöki konferencián a létesítendő katolikus autonóm egyház statumait is kidolgozták és azt 13 szavazattal elfogadták. Ezeket a statumokat a kormány most a király elé terjeszti jóváhagyás végett, mire azután elküldik Rómába a pápai szentszéknek. Ha a statumok megnyerik a pápa approbációját, akkor a vallás- és közoktatásügyi miniszter haladéktalanul elfogja terjeszteni a képviselőházban a katolikus autonómia vonatkozó törvényjavaslatot, mely kifogja mondani a magyarországi katolikus egyháznak arra való jogát, hogy a többi hazai egyházakhoz hasonlóan autonóm módon rendezkedhessenek be. Nem lehetetlen, hogy a miniszter ezt a törvényjavaslatot a kongrua rendezésére vonatkozó javaslattal egyidejűleg fogja a Ház elé terjeszteni. A katolikus autonómia megvalósítását a magyarországi katolikusok a különböző kormányokkal már régóta kérelmezik, újabb időkben pedig a néppárt sürgette az

autonómiát, de az azelőtti kormányok mindig azzal tértek ki a kérdés elől, hogy itt bizonyos felségjogok megszüntetéséről van szó, amibe a király nem megy bele. Ugy látszik, hogy a jelenlegi kormánynak sikerült ezt a kérdést tisztázni, úgy hogy az autonómiának most már semmi se állja az útját.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 20.

Elnök: *Justh Gyula*.

A mai ülés tíz órákor kezdődött. Elnök jelenti, hogy a

közoktatásügyi tárca

költségvetésének tárgyalása következik.

Csöti Géza: Egyházpolitikai kérdésekkel foglalkozik. A párberről beszél hosszabban, majd a katolikus autonómiáról kijelenti, hogy ő ennek csak az esetben híve, ha ezzel a katolikus egyház hierarchiája semmit sem fog szenvedni.

A kongrua rendezését sürgeti. Az alsóbb papságnak ma aránytalanul kevés javadalma van. A vidéki népesség intenzívebb oktatását kívánja. Különösen a felnőttek oktatását ajánlja a miniszter figyelmébe. A szellemi kufárokat a tankönyvgyártókat lehetetlenné kell tenni és egységes tankönyveket kell az iskolákba vinni. A segédtanfelügyelők számát szaporítani kell. A polgári iskolai tanárképzését reformálni kívánja. A tanítóképzésnél figyelni kellene arra, nehogy a tanulók olyan ismeretekre tegyenek szert, amelyek folytán a nép egyszerű fiaival való bánásmódra képtelenné lesznek. A tul-

zsídó papok hatalmába került. Jézus tudta, hogy csak csoda által menekülhet meg, de katasztrófa következett. Két rabló között keresztben végezte életét. Az est homályában temették el oly körülmények között, hogy sírját többé fel sem találhatták. Tudták ezt a tanítványok s mert biztosak voltak, hogy rájuk nem bizonyíthatnak, elhittették, hogy Jézus feltámadott.

A modernisták tanítása végeredményben egy a racionalistákéval, csak hogy míg azok erőszakos magyarázatokkal forgatják ki a szent iratok értelmét, a modernisták egyszerűen kidobják a szent írásból a nekik nem tetsző történeteket. Egyszerű a methodusuk. A szent írásban kétféle igazságot különböztetnek meg: egy történetkritikait, és egy vallástheológiai. A történetkritika az ő kezükben van, ehhez más nem ért, ezzel ők tizedelik meg a szent iratokat. A vallástheológiai igazság az évszázadok hullámzásán lassan fejlődött, tudós felvilágosult főeknek ehhez semmi köze. Csodálatos. Jézus Isten volt, ez szerintük csak vallástheológiai igazság, ez a gondolat csak évszázadok múlva ébred az ember szíveiben. De hát akkor hogyan halhattak vértanu halált az apostolok Jézus Istenségéért, hogy mentek a keresztények ezrei a máglyára, a vadállatok elé mindjárt az első századokban, mikor Jézus Istenségére sok száz esztendő múltán gondoltak az emberek.

Érintettük már, hogy a modernisták a

maguk részére foglalják le az egész történelmi tudást, az ő katholicismusuk a történelem tiszta, száraz adatain épül fel. Csak egy példát hozunk fel, ebből megláthatni, mily tárgyilagosan használják fel a száraz adatokat.

Firmicius Maternus a K. u. IV. század második feléből említést tesz valami eleusisi miszteriumról. Történelmi tény gyanánt csak annyit lehet megállapítani, hogy e miszterium középpontja lakoma volt, melyen az új hitkövetők résztvéve szorosán egyesültek isteneikkel. A modernista tudósok megtalálták ezt az adatot s örömmel kiáltottak fel, ime ez az, amiből az evangéliumok s különösen Szent Pál relatiója az o'táriszentségről kifejlődött. Ne nézzük azt, hogy történelmi adataink az eleusisi miszteriumról nagyon fogyatékosak, az oltári szentségről pedig tiszták és világosak, ne nézzük azt, hogy a keresztény Eucharistia és a pogány miszterium között, ha a lakomának külső élvezetétől eltekintünk, semmi analogia nincs, csak azt gondoljuk el, mennyivel valószínűbb, hogy az a pogány miszterium a már ekkor évszázadokkal előbb fenálló Eucharistiából vette alapgondolatát, mely már az akkori történelmi adatok szerint a szüzeket nevelő bor és a vértanu erőssége volt.

Igy dolgoznak a modernisták. Az ő vallási szisztémájuk már kész és csak azután keresnek kutatnak bizonyítékokat a történelem lapjairól, melyet elterdítve állításaik igazolására előhúcolnak.

Határozott eretnokség ez, tagadásban jóval túlhaladja protestantizmust és hogy nagyobb rombolást tesz a hívők seregében, csak annak tudható be, hogy gazdasági okok nem járulnak hozzá.

Határozott eretnokség ez, melynek tévedéseit X. Pius az 1907. júl. 3. kelt »Lamentabili sane exuti« encyklikában 64 pontba szedte össze és a nem sokkal utóbb kiadott »Pascendi dominicii gregis« apostoli körlevélben utasításokat ad, mi módon álljanak a tévely további terjedésének útjába.

Ismertetésemet Bolo francia főpap szavaival fejezem be.

»Az emberiségnek igaz jötevői ama nagy emberek, kik mint Pasteur és Barrhelot, betegségeket gyógyítottak s így a földi lét szenvedéseit enyhítették; továbbá ama derék és jó nők, kik egészséges gyermekeket hoznak a világra, hogy a nagy jötevők tanálmányait hasznukra fordítsák; végre a buzgó vallástérjesztők, ha biztos és nemes alapra fektetett hitvallástól van szó, mely az élet nyomorusági és szenvedéseit között egyedül képes megvigasztalni. Ezek után a könyvmolyokról, kik az emberi agyat csak azért fárasztják, hogy a társadalmi egyensúlyt felzavarják, mindezekről azt tartom, hogy felesleges munkát végeznek, kárt tesznek és okosabban tennének, ha libákat legelőre vinnének és magukat az ugynevezett diaboló játkban gyakorolnák.«

Aki olcsó és elegáns ruhát akar viselni az keresse fel

GELBERT MÓR uriszabó szalonját

Kapucinus-utca 5. szám. I. emelet. Justh-palota.

Hol megérkeztek készpénzzel vásárolt angol és hazai divatkelmék, melyekből mivel olcsón sikerült bevásárolnom már 22 forinttól kezdve készítek elsőrendű ruhákat mérték szerint, elsőrendű kivitelben. A n. é. közönség b. párfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel

Divatos munka. Elsőrendű szabás. Vidéki meghívásra szívesen jövök.

Gelbert Mór uriszabó.

ságos ismeretek elégedetlenné teszik a tanítót szegényes helyzetével és beteges ambícióból a kis falvakból az élénkebb városokba kíváncznak. A téli hónapokat gazdasági oktatásra kellene felhasználni.

Nagy Sándor (nagylaki) súlyos hibának tartja, hogy nálunk nem foglalkoznak elég érdeklődéssel az iskolák kérdésével. A népiskolák államosítását sürgeti. A nemzetiségi tanítókat jobb előképzettségben kell részesíteni.

A tanfelügyelőket francia minta szerint kell szervezni. A nemzetiségi vidéken úgy játszik ki a törvényt, hogy óriási betűkkel írják a saját nyelvükön az iskolai feliratot, míg a magyar csak alig látható betűkkel, a felekezeti iskolákban az oktatási állapotok általában rosszabbak, mint az állami iskolákban.

Fábry Károly: Ezért kell az iskolák államosítása.

Nagy Sándor: A felekezeti tanító képezde gyengébb mint az államé. A felekezeti képzőkhöz rendesen olyan emberek iratkoznak akik csak felvételi vizsgát tesznek, anélkül, hogy megtefelelő elvképzettségök volna. A tanítói és tanári fizetésrendezését is szükségesnek tartja. (Helyeslés.) A költségvetést elfogadja.

Ballagi az egyetemről.

Ballagi Aladár: Az egyetemek autonómiájáról beszél. Az autonómia szempontjából kívánja, hogy az egyetem saját maga intézkedhessen a vagyonával. Panaszodik amiatt, hogy az egyetemi hallgatók a Rector Magnificus megkerüléseivel egyenesen a miniszterhez mennek ügyes-bajos dolgaikkal. (Derűtség.) Ezt nem szabad megengedni, mert ez az egyetemi hatóságok rovására megy. A budapesti egyetemi könyvtár szomorú állapotát ismerteti. A határozatnál több egyetemi hallgató és az ország tudományos kutatói számára összesen 120 könyv van. A polgári iskolákról beszél ezután. Szükségesnek tartja a hét osztályú polgári iskolák felállítását. Abnormálisan nagy a száma a kereskedelmi iskoláknak. E téren még az annyira kereskedő államok előtt mint Németország és Anglia is vezetünk. Ezeknek az országoknak összesen csak 10—15 ilyen iskolájuk van, holott nekünk 45 van belőlük.

Itt valami játék folyik a nevekkel. A tanuló ifjuság a célnélküli polgári iskolákból a polgárik folytatását képező kereskedelmikbe tódu, anélkül, hogy igazába kereskedő akarna lenni. Ezen segítene a 7 osztályú, érettségi joggal ellátott polgári iskola. A költségvetést elfogadja.

Az elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Zichy Vladimír beszéde.

Zichy Vladimír gróf: Az egyetemen destruktív tanokat adnak elő. Ezeket onnan el kell távolítani. (Általános helyeslés.) A vallás és család ellen intézett támadásoknak elejét kell venni. A népiskolákról szólva a nemzetiségi képviselők ez irányú panaszairól beszél.

Zichy Vladimír: Az egyházak részére nagyobb támogatást kér az államtól. Követeli a katolikus autonómiát, hogy az egyház szabad legyen és ne legyen kiszolgáltatva a kormányok és pártok akaratának. (Helyeslés és taps.) A költségvetést elfogadja.

Apponyi napja

Apponyi Albert örömmel látja az érdeklődést, amellyel tárcájával foglalkoznak. Barso-
kat dolgozik az ország kultúráján, az eredmény-

nyel mindazonáltal nincs megelégedve, mert igen nagy feladatokat tűzött maga elé. Elismeri, hogy máris emelkedett a minisztérium költségvetése, ami örvendetes. Mai költségvetése 81 millió 359 ezer koronáról szól. De ez még mindig kevés. De azért nem érheti a legkisebb vád sem a pénzügyminisztert, aki szívesen ad mindig a kultúra emelésére. Ez tisztán az ország anyagi erején mulik. (Ugy van.)

Tizezer község kérte, hogy az állam járuljon hozzá az iskolák fenntartásához. Ezt az ügyét kedvezően intézte el, mert így módot szerzett ahhoz, hogy a kormány beleszólhasson az iskolák ügyeibe. A magyar tanítás érdekében a nemzetiségi tanítókat magyarvidékekre küldi, hogy tanulják meg a magyar nyelvet. Az ingyenes népoktatási javaslatot legközelebb fogja benyújtani. A mezőgazdasági oktatást úgy fogja eszközölni, hogy azt már a tanítóképzőkben tanítsák s így a tanítók kellő tudással vihessék azt a nép közé. A tanítóképzőket ki fogja venni a tanfelügyelők hatásköréből és szakfelügyelők alá osztja be. A szakfelügyelőkkel a kormány állandó összeköttetésben fog lenni. A felnőttek oktatására a jelenlegi költségvetésben is 50,000 koronát vesz fel, ezt azonban a jövő évinél kifogja bővíteni. Az egyetem autonómiájával is foglalkozni fog mikor az illetékes faktorok véleményei kezei között lesznek. A polgári iskolák reformját rövid idő alatt végre fogja hajtani.

A beszédet 2 órákor félbeszakítja.

Délután.

Elnök Rakovszky, aki megnyitja az ülést.

Apponyi folytatja beszédét. A középiskoláknál igyekezni fog, hogy a tanítás megtefelelő legyen. A középiskolai tanítók fizetésrendezésével a jövő évi költségvetéskor fog foglalkozni.

A katolikus autonómiának csak a legvégső reportan kell keresztül menni és akkor azt is beterjeszti. Az autonómiát úgy szándékozik elintézni, hogy az ép úgy mint a többi egyháznaknál törvénybe iktattassék. A felügyeletét úgy állapítja meg, hogy a kereteken, melyeken belül a szervezkedés történik, a hazai jogteljődésnek megfelelően történjék.

Az autonómia által — ugymond — nagy erősséget állítunk a nemzetnek azokkal a támadásokkal szemben, melyek kívülről jönnek. Az autonómiát még a nyári szünet előtt letárgyalhatja a Ház a katolikus kongrua javaslat-
tal együtt.

Ezeken a Ház itéletére bizza annak megállapítását, hogy mennyire felelt meg a beléhe-
lyezett bizalomnak.

A miniszter beszédét nagy éljenzéssel és tapssal fogadta a Ház.

Bedőházy János a népiskolák államosításáról beszél. A költségvetést elfogadja.

Veress József szintén a népiskolákról beszél s elismeréssel van a kormány politikájával szemben. A költségvetést elfogadja.

Tolnay Lajos: Nemzeti könyvtárt kíván Budapesten létesíteni.

Fábry Károly ingyenes vasuti jegyet kér a tanítók részére.

Vlád Aurál nem ért egyet a kormánnyal. A költségvetés egy tételében 10000 korona van felvéve a görög keleti lelkeszek jutalmá-
zására, az esetben, ha politikai szolgálatokat tesznek a kormánynak.

Apponyi Albert válaszol Vlád beszédére. Kijelenti, hogy a görög keleti papok nem kap-

nak jutalmat az általa felhozott esetben, de kapnak akkor, ha a nemzeti kérdés teljesítését előmozdítják.

Markos Gyula a fiemei egyház községet kéri a horvát fennhatóság alól kikapcsolni.

Bredicianu Korjolan a magyarnyelvet nem lehet rendeletekkel terjeszteni, azt meg kell kedveltetni. A költségvetést nem fogadja el.

Több hozzá szóló nem volt az elnök ezt konstatálja s ennek megtörténte után a Ház nagy többséggel elfogadta általánosságban a költségvetést.

A részletes tárgyalásra került ezután a sor, amikor vita nélkül több tételt elfogadott a Ház.

Nagy György javasolta azután, hogy Budavár bevételeinek évfordulója alkalmából a Ház holnap ne tartson ülést.

Wekerle Sándor javasolja, hogy Budavára bevételeinek évfordulója alkalmából helyezzenek koszort a honvéd-szoborra, azonban tartásuk meg az ülést.

A Ház Wekerle Sándor javaslatát elfogadta.

Az ülés este 8 órákor véget ért.

Izgató gyászjelentés.

Annak a gyászos emlékü katasztrófának — amely a mult év őszén a Breider-palota rombadőltevel 13 munkától kérges tenyerű, dolgozó tagját a társadalomnak szakította ki könyörtelenül övéinek szerető köréből s párolgó, meleg vértükkel festette pirosra a gyilkos romokat — egy talán még szomorubb, elszomorító tünetre valló sajtópörben támadt föl az emléke.

Még élénk emlékezetében van mindenkinék az a megrendítő tragédia, amely a mult év november 12-én, a kora reggeli órákban játszódott le a Kossuth-utcai Breider palotánál.

A munkások szorgalmas, nyüzsgő hangyabolyként dolgoztak a szédülő magasban levő állványokon, pillérekben, az oromzaton és a pincében, amidőn egyszerre menydörgő robajjal leomlott az egész épületet tartó hatalmas pillér, roppant súlyával átütve a közbeeső emeletek közfalait s a következő pillanatban 13 munkás kezéből örökre kihullt a kalapács, a vakoló és párolgó, meleg embervértől harmatoztak a csonkán égne meredő falak.

A rémület és a megdöbbenés, amely az első pillanatban urrá lett a lelkeken, csakhamar átengedte helyét a lázas, izzó gyűlöletnek, az elkeseredésnek, azok ellen, akik valóci vagy vélt okozói voltak a katasztrófának. A munkásnép, a féltelmes mob, elégtételt, számadást kért testvérei szörnyü haláláért s bosszút lihegve keresték a katasztrófa előidézőjét.

De az elvakult emberek nem a munkavezető építész tévedésében vagy mulasztásában keresték a katasztrófa okát, hanem a társadalomban.

Az amugy is felizgatott, izzó lelketű munkásnép kedélyére szikrakent hatott az a gyászjelentés, amely a már-már elülni kezdő szenvedélyek pusztító hullámain ujból felkorbácsolta s gyűlöletük, elkeseredésük már-már hamvadó tüzet ismét lobogó lángra szította s amelyet ifj. **Horváth Gusztáv**, a szociáldemokrata a párt-szervezet akkori titkára irt.

A gyászjelentés, a szerencsétlen véget ért áldozatok neveinek a felsorolása után a következő lazas, izzó hangú felszólítást intézi a néphez:

Gyászolja őket Nagyvárad munkássága, őket akik huzták az igát mind, valamennyien nyomoruságos bérekért, a kapitalizmus jármában, jutalmul nyerték a szörnyű halált, mely miránk is leselkedik. Gyászoljuk őket, a tőke áldozatait, gyászoljuk párolgó tetemeik mellett, átkozzuk a véres kezű kapitalizmust, mely áldozatul dob, halálba taszit családapákat, családanyákat, hogy néhány koronával többet rabolhasson wertheim-kasszájuk telhetetlen gyomrába. Gyászoljuk őket, gyászunk az öklöbe szorított kezek gyásza, az öklök ma a gyász közepén még nyugodnak, de le fognak sujtani, szerte romboljuk a gyilkos tőkés társadalmat, a romboló öklök majd építeni fognak s felépítnek majd egy szabad társadalmat, hol nem fogjuk éltünköt odaadni a tőkésnek, hitvány inségbérért. Gyászunk a vérbosszu gyásza, bosszút állunk e gyilkos társadalmon. Nem ejt tévedésbe a büntetés, a hatóság lázas vizsgálata nem ejt tévedésbe a tőkéséktől ide dobott morzsája az összerablott kincseknek. Mi életet akarunk, szabad munkásoknak való életet és nem koldusfilléreket. Nyugodjatok, munkástestvérek, majd mi leszünk a véreskezü gyilkossal, megdöntjük a kapitalizmust. Béke a holtakkal! Harc az élőkkel! Kisérjük el testvéreinket utolsó utjokra! Az össz munkásság.

A lázító hangu röpiratnak, amely minden józanul és higgadtan gondolkozó ember lelkéből legélesebb visszatetszést és megbátránkozást váltotta ki s a munkásság iránti esetleges rokonérzést és jóindulatát, ennyi gyűlölet és durva sértés láttára ellenszenvvé változtatta át, a reprodukált részét a nagyvárad kir. ügyészség inkriminálta s panaszára a nagyvárad kir. törvényszék esküdtbirósága a tegnapi nap folyamán vonta felelősségre ifj. Horváth Gusztávot osztály elleni izgatás vétsége miatt. A tárgyalást reggel 9 órakor nyitotta meg dr. Csulyok Béla, akinek az elnöklete alatt Szentlélek László és Vámosy Mihály szavazóbírákból alakult a törvényszék. Az esküdtbiróság megalakulása után felolvasták a vádiratot, amely után a vádlott kihallgatása vette kezdetét. Vádlott a röpirat szerzőségét elismeri, de büntetésnek nem érzi magát, mert véleménye szerint a munkások elkeseredését személyek ellen csak így tudta elterelni egy testetlen fogalomra, a kapitalizmusra.

Hosszas és ide-oda csapongó előadása után a bizonyítási eljárás befejezést nyert s az esküdtekhez intézendő kérdések megszövegezésére került a sor. Dr. Szolnok Jenő ügyész a közbizottság képviselője, a következő főkérdést terjesztette a törvényszék elé:

»Büntetés Horváth Gusztáv, a vádlott, mint szerző abban, hogy a Nagyváradon 1907. nov. 14-én Stern Béla nyomdájában készült és ugyanott nyomtatásban megjelent és forgalomba hozott »Gyászjelentés« című röpiratnak a vádiratban megjelölt szavaival a vagyontalan munkás osztályt a tőkés, illetve vagyonos osztály ellen izgatta?«

A törvényszék az előterjesztett kérdést jóváhagyta s az esküdtbiróság Szolnok Jenő hatóságos, jogi érvekben gazdag, gyönyörűen kidolgozott, éles logikával fölépített vádbeszéde után a föltett kérdésre igennel felelt, s marasztaló verdiktjük alapján a törvényszék Horváth Gusztávot osztály elleni izgatás vétsége miatt hat hónapi fegyház, mint fő- és ötszáz korona mellékbüntetéssel sújtotta. Az ítélet ellen a vádlott semmisségi panaszszal élt.

UJDONSÁGOK.

* **Dr. Wimmer Julián kitüntetés.** A nagyvárad irgalmas rendház főnökét, dr. Wimmer Juliánt, az általános kedveltségnek örvendő

orvost szép kitüntetés érte. A Gasser Cassián Mária, a rend generálisának elnöklésével legutóbb tartott nagykaptalani gyűlésen beválasztották az irgalmasrend magyar tartományának a kormánytanácsába, s azonkívül a Rómában tartandó egyetemes irgalmasrendi nagykaptalani ülésre a magyar provincia képviselői közt is helyet nyert.

* **Kossuth Ferenc gyengélkedése.** A reggeli lapok közlik, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap hirtelen rosszul lett. Dr. Müller Kálmán főrendiházi tag megállapította, hogy a rosszulletet muló természetű gyomorgörcs okozta. Értesülésünk szerint Kossuth Ferenc sokkal jobban érzi magát; fájdalmas görcsei elmúltak, de a mai délelőtti folyamán nem hagyta el lakását. Dr. Müller Kálmán ma úgy nyilatkozott, hogy a miniszter néhány nap múlva teljesen felgyógyul.

* **A nyári szinkör építési pályázata.** Nagyvárad város tanácsa a nyári szinkör építésére vonatkozólag pályázatot hirdetett s a versenytárgyalás tegnap délelőtti 10 órakor volt meg a városi bizottsági termében Komlóssy József gazdasági tanácsos elnöklete alatt. Szóbeli jelentkezés nem akadt, a munkálatok elnyerésére a következő írásbeli pályázatok érkeztek be: Incze Lajos és társa, Weimann Béla, Reisinger József, Rendes Vilmos az építési és Fey Rezső a bádigos és szerelői munkálatokra. A szóban forgó összmunkálatokra előirányzott összeg 78,000 korona. Az árlejtés eredményét, a pályázatokat döntés végett a tanács elé terjesztik.

* **A nagyvárad villamos új vonalai.** A nagyvárad városi villamos vasut tudvalevőleg új vonalakat akar építeni a város belterületén. Az új vonalak ügyével tegnap foglalkozott a tanács s kimondotta, hogy a terveket fel fogja terjeszteni a kereskedelmi miniszterhez a közigazgatási bejárás eszközlése végett. A tervek szerint új vonalak lesznek Szacsavay utcán, ahol is a Kert-utca keresztezésétől indulna ki a vonal s a Rhedey kertbe vezetne. A másik vonal Zöldfa-utcán menne ki a Nagypiacra.

* **A muzeum-kert kőkerítése.** A történelmi és régészeti egyesület kérelemmel fordult a városhoz, hogy a város szépművészeti szempontjából a muzeum kertjének a Rákóczi-ut felé lévő részén húzódó ócska kőkerítést bontsák el s egy modern vasrácsos kerítéssel pótolják. A tanács tegnap foglalkozott a kérelemmel s úgy határozott, hogy ha találnak rá fedezetet, meg fogják csináltatni. Jelenleg azonban a főszámvévő nem talál alapot a költségekre.

* **Enquette a bortörvény tárgyában.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ismét egy olyan törvény létesítésén fáradozik, amely a magyar szőlőgazdák érdekeit van hivatva szolgálni. Megfelelő bortörvényjavaslatot készített, amelynek tárgyalására enquettet hívott össze. A Budapesten, a földmivelési miniszteriumban ma, május 21-én kezdődő tanácskozásra a miniszter Nagyváradról Szokoly Tamás orsz. képviselőt és dr. Molnár Imre jogtanárt, a Magyar szőlőgazdák orsz. szövetségének elnökét hívta meg, akik tegnap felutaztak a fővárosba.

* **A fürdői villamos vasut ügye.** Hankovits Ferenc és társa Tóth Ferenc a Nagyváradot a fürdőkkel összekötő villamos vasut tervezői a tegnapi nap folyamán benyújtották Nagyvárad város tanácsá-

hoz a városi villamos vasutalkötött szerződésüket, amely a közlekedést és a közös vonalak használatát, a viteldíjat, egyszóval minden az üzemmél kapcsolatban levő esetet szabályoz és rendszerez. A beadványban kéri a szerződés felülvizsgálását és ha esetlegesen ellentétek vagy fogadhatatlan pontok föl nem merülnek, a város közönségének a hozzájárulását.

* **Ellenőrzői vizsgálat a kórházban.** Hétfőn délután tartotta meg a kórház ellenőrzői bizottság a vizsgálatot úgy a köz, mint az elme kórházban. A vizsgálaton jelen voltak: Széchenyi Jenő apátkanonok, Markovits Károly, Szahlander Károly, Balogh Elemér és Mártonffy Bogdán. A bizottság mindkét kórházban megvizsgált mindent s a legnagyobb meglepetésnek s elismerésnek adott kifejezést a tapasztalt rend, pontosság és tisztaság felett.

* **A nőipariskola kiállítása.** Említettük, hogy özv. Szedlarikné Dudinszky Anna nőipariskolája vásárral egybekötött kiállítást rendez s ezzel egyidejűleg az iskolát működésben is bemutatja a nagyközönségnek. Ezen iskola működése felől még az illetékes körök sincsenek teljesen tájékozva, mint azt a legutóbbi városi közgyűlés is igazolja, míg másrészt pedig bizonyos ellenszenvet, sőt rosszakaratot lehet tapasztalni. Ez a kiállítás most jó alkalmul szolgál, hogy akik nem elfogultak az iskolával szemben, most meggyőződjenek annak működéséről. A kiállítást és iskolát bárki megtekintheti. A kiállítás egész tömegét öleli fel a szebbnél-szebb kézimunkáknak, a szövészet és csipkeverésnek, a legegyszerűbbtől a legegánsabb szalonba illő háziipari remekekig s ezáltal igazolva van azok álláspontja és dicséret elismerése, akik nem hiból, hanem személyes tapasztalatok alapján győződtek meg, hogy ezen iskola betölti feladatát és hűzapot pótol.

* **Halálos pálinkaégetés.** Tegnap este borzalmas módon lelte halálát egy 15 éves leány. Magyar Erzsébet 15 éves gyári napszamosleány este, mikor a munkából hazatért egy cseréptálba egy fél liter pálinkát töltött s azt meggyújtotta. A szobában gyenge légmozgás volt s a szesz lángja folyton lobogott s erősen csapkodta a leány ruháját. A leány nem húzódott el a lángoktól, sőt tetszett neki a lobogó tűz. Eközben a lángok ruhájába kapnak s csakhamar égni kezdett testén az egész ruha. A leány letépte magáról a ruhát, azonban ezalatt oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy be kellett szállítani a kórházba. A köz-kórházban kihallgatták a leányt, aki azt adta elő, hogy édes atyjának akart égetet pálinkát készíteni s eközben saját vigyázatlanságából kifolyólag gyulladt meg a ruhája. A kórházban gyógykezelés alá vették a leányt, azonban a súlyos égési sebek következtében rövid idő múlva meghalt.

* **Adomány a tüdővészéseknek.** Cziffra Gerő és dr. Berkovits Miklós urak, a szegény sorsu tüdőbetegek részére 20 koronát adományoztak, melyért dr. Grósz Menyhért a városi dispensaire vezető orvosa hálás köszönetét ezuton nyilvánítja.

* **Pellagra Pocsajon.** Az eddigi köztudomás szerint az a hír volt elterjedve, hogy a pellagra betegség csakis a kukorica kenyérről táplálkozó emberek között léphet fel. Ezt a hitet most megcáfolja egy eset, mely Pocsaj községben fordult elő. Ott ugyanis Budai Ferenc 50 éves ember a múlt évben megbetegedett s a biharmegyei köz-kórházba szállították, ahol hosszas kezelés után javulni kezdett s így el is hagyta a kórházat. Hétfőn egyszerre rossz-

szul lett s iszonyu kinok között vergődött. A beteghez elhívták Grósz Samu dr orvost, aki konstataálta, hogy Budai pellagránban szenved. Az esetről nyomban jelentést tettek a főszolgabíróknak, aki a megfelelő intézkedésén megtevéle iránt intézkedett. A betegség után korántsem lehet következtetni inségre, mert a község azok közé a helységek közé tartozik, amelyeknek lakói jólétnak örvendenek és a kukorica kenyeret csak hirtől ismerik. Budai egyáltalán nem evett kukorica kenyeret, mert erre nem is volt rászorulva így a betegséget egészen mástól kapta. A további vizsgálat lesz hivatalosan megállapítani a betegség okát.

*** Véres verekedés a Kecskeméti-féle vendéglőben.** Vasárnap este felháborító verekedés színhelye volt a Kecskeméti-féle vendéglő. A vendéglőben Barta Gyula honvédmester mulatott többed magával, amikor megjelent ott Maczák István cipész is. A két ember régi haragosa egymásnak s a bor mellett dacára annak, hogy külön asztal mellett ültek csakhamar összeszólkoztak, ami verekedéssé fajult. Maczák kezdte meg a verekedést egy sörös üveggel, amit az őrmesterhez vágott. Az üveg az őrmesternek fejét sértette meg s ennek következtében arcát elöntötte a vér. Az őrmester ezután lemosta magáról a vért és akkor megtámadta Maczákot s a földreperve annak gyomrára hágott s onnan cipőjével rugdosta az alatta lévő ember arcát. Maczák az arcán oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy kórházba kellett szállítani, ahol az arca most annyira fel van dagadva, hogy még a szeme sem látszik ki. Az esetet feljelentették a rendőrségen, honnan a katonai parancsnokságot is értesítették.

*** Az esküdtek mint elvtársak.** A törvényszéki tárgyalások komor, szürke tónusán játszi, pajzán, enyelgő napsugárként villan át egy-egy derűsebb epizód, amelynek nyomán szívből fakadó, jóleső kacaj csendül föl a mogorva falak közt, amelyek ilyenkor röpké időre a vidámság tanyájává változnak.

A tegnapi sajtópör tárgyalásán történt. Horváth Gusztáv, a bőbeszédű szociáldemokrata-pártvezér és a M. U. pennája áll az esküdtek előtt. Beszél-beszél, pózol széles és lapos gesztusokkal, a veríték már csurog róla és még mindig semmi hatás. Végső szellemi erejének a foszlányait összeszedve egy hatásos frázist akar eldurantani s színészes pózba vágva magát, meghatottságtól remegő hangon szavalja: »Hidjék el, tisztelt elvtársaim...«

Amire persze megélt, — ha nem is a kívánt, — hatás s a harsogó hahotáktól percekig visszhangzottak a falak.

*** A legkellemesebb szórakozás ma Nagyváradon** kétségkívül a Bazár-kertben lehet fel, ahol a község nagy élvezettel gyönyörködik esténként a pompás mozgóképekben, melyek állandóan nagy publikumot vonzanak. Az Edison-színház nagyszerű műsora látható a város legkellemesebb nyári kertjében este 9 órától, mindenkor 10—12 igen érdekes újdonság, egy-egy mozgóképnek eseményeszerű hatása van. Ma este elsőrendű program. A Bazár-kertben előkelő vendéglői kiszolgálás van, a legmérsékeltébb árakkal. Az Edisonban este 7 órakor kezdődik az előadás.

*** Gyógyszertár a Félixfürdőben.** A Félixfürdő fejlődésében jelentős esemény történt. Megnyitott Kovács Béla gyógyszertára a fürdőben. A Félixfürdő ezzel is újabb lépéssel haladt arra, hogy a község igényeit minden tekintetben kielégítse. A gyógyszertár tekintettel a

fürdő nagy látogatottságára, egyike lesz a legforgalmasabb patikának.

x MOLNAR H. Bémer-térl cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemények kaphatók. Telefon 395.

x Legdivatosabb nemez és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor

Csütörtök: Szevillai női kongresszus.
Péntek: Szevillai női kongresszus.
Szombat: Szevillai női kongresszus.
Vasárnap délután: Aranyvirág, este Tündérszerelem.

A Szevillai női kongresszus premierje

Ma este érdekes operett bemutatója lesz a Szigligeti-színház. A szezon legnagyobb sikerű francia operett újdonsága a Szevillai női kongresszus, amelynek teljesen új, eredeti muzsikája Párisban óriási sikert aratott. Claude Terrasse egyszerre divatos zeneszerző lett s azóta egymásután adják darabjait. A Szevillai női kongresszus Budapest is nagy sikerrel került színre s most a szezon végén ez a bájos operett lesz a sláger darab. A társulat a legnagyobb ambícióval készül a bemutatásra.

Vasárnap a színházban. Vasárnap két Huszka—Martos operett kerül előadásra. A magyar operett szerzők két poétikus finom muzsikájú darabja. Vasárnap délután az Aranyvirág az új szereposztásban először kerül színre fél helyárrakkal. Este pedig a Tündérszerelem adják Diósi Nusival a Csilla szerepével.

TÁVIRATOK.

Az angol király Pétervárott.

London, május 20. Mint egy itteni lap jelenti, a király a legközelebbi jövőben megfoszja látogatni az orosz császári családot. A király Portsmouthből jachtján indul Pétervárra, ahol egy hétig fog időzni.

Egy követségi tanácsos balesete.

Konstantinápoly, május 20. Helfrich német titkos követségi tanácsos kocsija ma reggel egy közúti vasúti kocsival összeütközött. Helfrich kocsija teljesen elpusztult s ő és szolgálója kilódult belőle. A követségi tanácsos jelentéktelen sérülést szenvedett, de szolgájának állapota nagyon aggasztó.

Agyonlőtt milliomos.

Newyork, május 20. Sterry sokszoros milliomost tegnap irodájában a saját fia agyonlőtte, mert a bankár nem akarta megengedni, hogy fia egy szegény leányt vegyen feleségül. A fiatal Sterry ezután öngyilkos lett.

A laportei gyilkosság.

Newyork, május 20. Guinnessé laportei birtokán a rendőrség megállapította, hogy ez az asszony egy éjjelen 4

embert ölt meg. Közülük ketten a laportei tanító és felesége volt, kiket magához csalt.

Marokko.

London, május 20. A Times jelenti Tangerből: Abdul Aziz szultán csapatait, melyek Rabatból Fez ellen vonultak, ellenséges törzsek a Beni-Hassan kerületben körülférték úgy, hogy a szultán serege most sem előre, sem hátra nem mozdulhat. A sereg el van látva pénzzel, de élelmiszerekkel való ellátását a katonák elzárták. Előrelátható, hogy a katonák vagy tömegesen meg fognak szökni, vagy pedig átmennek Muley Hafidhoz. A bezárt tábor Abdul Aziznek csaknem legutolsó ágyuit, lőszereit és pénzét magában foglalja.

London május 20. Mint egy itteni lapnak jelenti Tangerből, Abdul Aziz szultán csapatait a Beni Sznasszen törzs területén ellenséges törzsek feltartóztatták és elválták. Állítólag Muley Hafid küldöttsége érkezett a táborba, hogy az egész haderő fegyverletételéről tárgyaljon.

Igazságszolgáltatás.

A tanító becsülete.

Rohoska Mátyás pitvarosi tanító egyúttal kisegítői teendőket is végez a pitvarosi postahivatalban. Egy napon, 1905. nyarán beállított a hivatalba Geizinger Dávid cselédje s egy levelet akart feladni. A tanító éppen mással volt elfoglalva, ránézett a levélre, látta, hogy az súlyos, odaszólt hát a cselédnek:

— Hozz még 10 fillért, hátha súlyosabb a rendesnél a levél, mire visszajössz, akkorra sor kerül a leveledre is.

Pár perc múlva jött a cseléd az üzenettel:

— Hát Pitvaroson drágább a posta, mint máshol?

A tanító nem maradt adós a válasszal:

— Mondd meg gazdádnek, hogy a posta nem zsidó bolt.

Ebből aztán háborúság kerekedett. Geizinger feljelentette Rohoskát a postaigazgatóságnál, a legközelebbi találkozásnál viszont a tanító »piszok« szóval illette Geizinger eljárását. Geizinger lovagias utra terelte az ügyet, mire a tanító kijelentette, hogy ha Geizinger a maga sértéseit kellően reparálja, ő a maga részéről szintén nem zárkózik el a megfelelő elégtétel adásától. Ezzel a lovagias eljárás befejeztetvén, Geizinger az aradi »Függetlenség« című napilapban nyilatkozatot tett közzé, melyben a többek közt a következőket írta:

... a tárgyalás folyamán (Rohoska) kijelentette, hogy sem bocsánatot nem kér, valószínűleg tiltja a parasztság és butaság, sem fegyveres elégtételeit nem ad, mert gyávább a legnyomorultabb állatnál. Ezért kijelentem, hogy ő pimasz, gyáva fráter és hogy komisz potájától a kutyakorbácsot csak azért kimélem meg, mert nem akarom vele azt bepiszkolni. Felhívom embertársaimat, hogy ezt a férfinak csufolt valamit kerüljék, sőt köpjék le, mint én is teszem.

Erre az esküdtek tegnap azt mondták, hogy nincs benne becsületsértés.

Az ügyet tegnap délután tárgyalták. Az esküdttörzs elnöke dr Csalyok Béla volt, szavazók Korn Lajos és Szentlélek László, jegyző

Váradi Imre. A közzétett dr. Szolnok Jenő al-
ügyész képviselte, Rohoska Mátyás képviselét-
ben dr. Krüger Aladár, Geisinger védőjeként
dr. Váradi Ödön jelent meg. Az esküdtszék
tagjai voltak: Papp János ügyvédjelölt, Csatári
József, Mákocsi Imre, Gödény Sándor, G. Váci
József, Szegedi Lajos, Jenei Gyula, Szentandrási
Kálmán tanító, Lőrincz András, Nagy Lajos,
Molnár János, Moknár János és Szilágyi Tivadar.
Vádolt Geizinger Dávid eladta, hogy a
sértést felhevülésében írta, a szerződés elis-
meri. *bűnösséget is elismeri, szegényli* amit
tett.

A védő erre felajánlotta a békés elinté-
zést, a mit azonban Rohoska nem fogadott el
azzal az indoklással, hogy ezt a pert feles-
hatósága rendeletére indította meg, előbb fel-
volt ajánlva a békés elintézés, akkor Geizinger
nem ment bele, most már hivatalos állására
való tekintettel ő nem békülhet.

A magánvádra üldözendő becsületsértés
vétsége mellett az ügyész külön, hivatalból
vádát emelt becsületsértésre való felhívás
miatt.

A perbeszéd elhangzása után az elnök
rezüméjében összefoglalta az eldöntendő kér-
dést, mely szerint arra kell az esküdteknek
választ adniok, van-e az inkriminált kifejezése-
ben becsületsértés, illetve becsületsértés elkö-
vetésére való felhívás?

Az esküdtek rövid tanácskozás után meg-
hozták verdiktjüket, mellyel Geizingert *mindkét
bűncselekményben nem bűnösnek* mondták ki.
A törvényszék ez alapon felmentő ítéletet
hozott.

Természetes, hogy az ítélet ellen a főma-
gánvádló *semmiségi panaszt* jelentett be.

NYILTTÉR.

EURÓPA SZÁLLODA.

Remek ujonnan átalakított kerthelyisége meg-
nyílt, és kitűnő magyar konyha. Saját termésű
tisztán kezelt borok. Frissen csapolt Dréher sör.
: : Folyamatos kiszolgálás. Tiszta olcsó szobák. : :

tisztelettel
FÜLÖP ISTVÁN,
tulajdonos.

≡ NAGYVÁRADON ≡
a város közelében 5.
: katasztrális hold :
termő szőlő,

nagy gyümölcsössel,
parkkal és modern
szép kastélylyal jutá-
: : nyosan eladó. : :

Értekezhetni: Dr. DEMETROVITS ELEK
ügyvéd irodájában Nagy Sándor utca 4. szám.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (61)

IV.

Az a véletlen, mit Zinka oly szenvedélye-
sen leimádkozott az égből — az a véletlen elő-
adta magát. A régi érzés felébredt az ifju szí-
vében. A lányka észrevette — kiolvasta sze-
meiből.

Most minden önuralmát arra fordítá, hogy
örömet kell-e eltitkolja — nem számító ka-
cérkodásból, hanem nemes női önértékből. —
Sempály érzelmes, gyöngéd dolgokat beszélt
— mindenfelét összeviszta hadart — a lányka
a legjózanabb kérdésekkel vágott szavába.

Elhozta fehér beléptijét. A lányka pártba
burkoltan, a pálmák közül kiviláglo szobrokat
járták végig.

Zinka időnkint egy-egy nyájas szót váltott
a termen áthaladó ismerőseivel.

Egyre csendesebb, magányosabb lett a
hely. A souper-szünet beállt mindenki a buffets-
hez sietett.

Zinka hideg magatartása, melyre éppen
nem számított, egyre jobban izgatta Sempályt.
Egyszerre úgy érzé, mintha a világon nem lé-
tezhetnék nagyobb boldogság, mint e lánykát
karjaiban tarthatni és felhoztra csókolhatni. —
Minden gondolta, minden érzése ezen egy
üdvözítő perc felé irányult. Azontul nem gon-
dolt semmire.

Bőria kellett, s ha mindjárt ő és a lányka
és az egész világ tönkre menne is miatta.

— Zinka, suttogá rekedten. Zinka, a böjt-
nek vége van, elérkezett a husvét.

— Hogy érti ezt? kérdé a lányka, még
mindig uralkodva magán, szinte élesen.

— Ugy értem — és lángoló szemei arcára
tapadtak, — úgy értem, hogy megbűnhődtem
már mind nért és most boldog akarok lenni!

Most az emeltebb, a nagy teremtől két
oszlop által elválasztott szentélyben álltak. —
Egyenlő voltak egész-n.

Bőditő, a fájdalomig fokozott öröm lepte
meg Zinkát, a boldogság, mint valami édes,
bőditő mámor volt át egész lényén; de néma
maradt, nem mosolygott, még fel sem pillantot
hozzá. Még ha akart volna, sem mosolyoghatott
volna — meg volt ténulva

Sempálynak azonban úgy tetszett, mintha
siketnek tette volna magát kérései ellenében.

Zinka, — ostrom-ha őt, — hát nem
akarja megbocsájtani nekem, hogy hat héten át
a bolondot járszotam, csak hogy az angyalok
karát ne hallhasam? Nem akarja megbocsájtani,
még azon kinok kedvéért sem, melyeket
e heteken át szenvedtem? Nem bírom tovább,
— kegyelemre megadom magamat, nem élhetek
nélküled!

A lányka elgyengült teste nem tudott ily
izgalomnak ellentenni; a sörnyű feszültség,
melyben büszkesége az utolsó negyed óra alatt
idő-git tartotta, egyszerre engedett, reszketés
fogta el kezeivel a légből kapott s moogni kez-
dött. Sempály, egyik karját dereka köré fűzve,
hámozatni igyekezett, míg másik kezével egy
fegy nyitott üvegajtót kitért.

— Lepj n ki, a lev-gő jót fog tenni, — sut-
togá alig érhetően. Képeket a magányos kertbe.

Karja erősebb-n ártotta — keblére vonta
a remegő alakot. Onkentelen azt várta, hogy
az ijedelem, vagy felelem mo dulatával ki fog
fontakozni ölelé karjaiból; de nem — könnybe
lábadt, boldogságtól túladó szemekkel tekin-
tetet fel hozzá és alig h-lyhatólag r-bege:

— Nem kellene o y h mai megbocsátanom...
és bízalomtellen, téletem nélkül, mint ahogy egy
b-lyeg gy rnek anyja keblére simul, vállára hajtá

tejecskéjé és boldogságában zokogni kezdett.
Valami sajátságos érzés szállta meg Sempályt.
A távolból valamely templom harangszava hang-
zott fel hozzájuk... Ekkor csendesen, gyön-
géd-ájtatosan homlokukon csókolta és halhaan süt-
togá:

— Menyasszonyom!
Zinka meg volt mentve.
(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 20.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 20.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. május 20.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	91.57.
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	69550
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

5853—5854. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város I. és III. kerületeire vonat-
kozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével
ellátott folyó 1908. évi I. és II. osztályu kereseti
adó kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz.
18. §-a értelmében f. évi május hó 21—28 ik
napján át nyolc napi közszemlére a városi adó-
hivatal és pedig az I-ső kerület (Olaszi) nézve, a
21-ik, s a III. kerületre (Váralja, Velenceze, Csil-
lagváros és a Hegy) nézve a 27 ik számú szobá-
jában azon figyelemzetéssel tétetnek ki, miszerint ér-
dekelt adókötelesek azon idő alatt az említett lajs-
tromokban terhükre előirt adót ott megtekinthetik s
az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik
ezen adónemmel már az előző évben is megróva vol-
tak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő
15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a f lyó évben
előző rovaikat meg, ezen adójuknak adókönyvecs-
kéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt —
a kir. pénzügyigazgatóságh z írásban benyújthatják.
A később benyújtott felelkezés érdemi tárgyalás
alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1908. évi május hó 19.

Városi adóhivatal.

POVAZSÁN JÓZSEF
elektrotechnikai vállalata

Nagyváradon, Városi bazárépület színházi oldal.

Tervez és készít:

mindentéle erős és gyenge áramu villamos munkákat, u. m.: csengők, házi és szabad távbeszélők, dynamók, motorok, ivlámpák, világítási és

:: villamhárító berendezéseket ::

teljeskörű kivitelben jutányos áron. Jótállás a teljesített munkáért. Költségvetés díjmentesen.

Telefon 525.

Valódi brünni szövetek

Értesítés az 1908. évi tavaszi és nyári időnyra.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú	1 szelvény 7 korona
teljes férőruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 10 korona
elégendő, csak	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt kérésre szalonruhához 20.- K.-ért, szintúgy felöltőszövetet, turistalódat, selyemkangarut stb. stb. gyári áron kívül a mint megválasztásáig és szállás díj mindenütt ismert postógyári raktár.

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Örökös választék.

Minták, figyelemes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

Elsőrangú új cukrászdát nyitottam!

Telefon 806.

Telefon 806.

Rákóczi út 9. sz. Szövetkezeti üzlet mellett.

Hogy több felől említett tisztelt vevőimnek és a vidéki közönség b. óhajainak eleget tehessek üzletem a mai kor igényeinek megfelelően berendeztem.

Reggeli és oszonna kávé, csokoládé és finom Luxus st. m. é. kávék. Fagylalt jegeskávé hideg kávé. Finom friss különlegességek megrendeléseket mindenkor elfogadok 1 kor. tejszínes tortákat mesés kivitelű Kugler süteményeket.

Valamint külföldi tapasztalataim a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom. kiváló tisztelettel

KOVÁCS JÁNOS,
cukrászati specialista.

FŐ-ÜZLET: Rákóczi-ut 9. FIÓK-ÜZLETEK: Szent János-utca 38. és Rákóczi-ut és Sztaroveszky-utca sarkán, ifj. Popper József házában. helyi és m. telefon 120.

Áruraktáram összes cikkei mélyen

leszállított árak mellett árusítom.

Helyiségek kiadó.

Helyiségek kiadó.

Tessék az árak valódiságáról meggyőződni.

Czillér Imre, Rákóczi-ut 5.

FIGYELEM!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy helybeli előkelő kereskedőtől sikerültennem: szövet, lüszter, selyem, angol ruha vászon, zefir damaszt és vászon árukat és a t

a Haász Manó-féle árukkal együtt

Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávaházzal szemben elárusítom.

Tisztelettel

Szabó Jenő.

Függönyök, szőnyegek, storok és ágygarnitúrák.

Hatóságilag
engedélyezett!!

1858-1908

Hatóságilag
engedélyezett!!

Nagy végeladás.

A hatóságilag engedélyezett nagy végeladás Nagyvárad város tanácsának
— mai határozata folytán —

ismét megkezdődött.

Interurban
telefon-
szám 54.

Most már minden cikkben óriási készletem minden elfogadható árban lesz
— kiárusítva. —

Interurban
telefon-
szám 54.

Ritka kedvező alkalom a legjobb minőségű árukat potom árban megszerezni.
Mütermemben a legfinomabb angol és francia ruhák szintén eddig nem létezett olcsó árban készülnek.

Tisztelettel

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.